

Umetniška gimnazija – plesna smer

Modul A: balet

Posodobljeni učni načrt

KLASIČNA PODRŽKA IN REPERTOAR

**DRUGE OBLIKE SAMOSTOJNEGA ALI
SKUPINSKEGA DELA**

280 ur

Posodobljeni učni načrt
KLASIČNA PODRŽKA IN REPERTOAR
Druge oblike samostojnega ali skupinskega dela (280 ur)

Posodobljeni učni načrt so pripravili:

Predsednik predmetne skupine:

Matej Selan, prof., Konservatorij za glasbo in balet Ljubljana

Članici:

Helena Valerija Krieger, prof., Konservatorij za glasbo in balet Maribor

Marinka Ribič, prof., Konservatorij za glasbo in balet Ljubljana

Vodja in koordinator predmetnih skupin za balet, klasično podržko in repertoar, sodobne plesne tehnike in karakterne plese:

Matej Selan, prof., Konservatorij za glasbo in balet Ljubljana

Vodja področne skupine za glasbeno šolstvo:

dr. Dimitrij Beuermann, Zavod RS za šolstvo

Vsebinsko prenavo srednjega glasbenega šolstva je pripravila in izvedla nacionalna komisija za glasbeno šolstvo v mandatu 2011–2015.

Recenzenta:

mag. Olga Ilić, Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta

Franci Ambrožič, prof.

Izdala: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo

Za ministrstvo: **dr. Jernej Pikalo**

Za zavod: **mag. Gregor Mohorčič**

Uredili: **izr. prof., mag. Ivan Florjanc, Marija Gregorc, prof. in mag. Tomaž Faganel**

Jezikovni pregled: **Mira Turk Škraba**

Objava na spletnem naslovu:

http://www.mizks.gov.si/si/delovna_podrocja/direktorat_za_srednje_in_visje_solstvo_ter_izobrazevanje_odraslih/srednjesolsko_izobrazevanje/srednjesolski_izobrazevalni_programi/

Prva izdaja

Ljubljana, 2013

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

37.091.214:792.82(0.034.2)

SELAN, Matej, 1960-

Posodobljeni učni načrt. Klasična podržka in repertoar [Elektronski vir] : druge oblike samostojnega ali skupinskega dela : 280 ur / [pripravili Matej Selan, Helena Valerija Krieger, Marinka Ribič]. - 1. izd. - El. knjiga. - Ljubljana : Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport : Zavod RS za šolstvo, 2013. - (Umetniška gimnazija - plesna smer. Modul A, Balet)

ISBN 978-961-03-0212-4 (pdf, Zavod RS za šolstvo)

1. Gl. stv. nasl. 2. Krieger, Helena Valerija 3. Ribič, Marinka
271470080

Posodobljeni učni načrt za predmet klasična podržka in repertoar je pripravila predmetna skupina za posodabljanje učnega načrta za klasično podržko in repertoar. Pri posodabljanju je izhajala iz učnega načrta za predmet klasična podržka in repertoar, določenega na 15. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje, 7. maja 1998. Posodobljeni učni načrt je posledica sprememb in novosti v pedagoški praksi na področju plesnega pouka.

Posodobljeni učni načrt je Strokovni svet RS za splošno izobraževanje določil na 154. seji 24. januarja 2013, spremembe, nastale zaradi prilagoditve spremenjenemu predmetniku, pa na 161. seji 19. decembra 2013.

VSEBINA

1 OPREDELITEV PREDMETA	4
2 SPLOŠNI CILJI	4
3 OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE	5
4 STANDARDI ZNANJA IN MINIMALNI STANDARDI ZNANJA	7
5 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA.....	8
5.1 Preverjanje in ocenjevanje znanja	8
5.2 Medpredmetne povezave.....	9
6 MATERIALNI POGOJI	10
7 ZNANJA IZVAJALCEV	10

1 OPREDELITEV PREDMETA

Klasična poddržka in repertoar je predmet umetniške gimnazije – smer ples, modul A: balet. Predmet je razdeljen na dva dela: klasična poddržka in repertoar. Razdelitev ur za posamezni del je odvisen od števila dijakov* in sestave letnikov (če v letniku ni plesalcev, ki so prvi pogoj za klasično poddržko, se vse ure namenijo repertoarju). Pri tem predmetu gre za dopolnjevanje pri klasičnem baletu pridobljenega znanja oziroma za individualno interpretacijo plesnega programa. Dijaki se pri predmetu seznanijo s klasičnim baletnim repertoarjem (variacije) in klasično poddržko (pas de deux) in ju usvajajo. Dijaki praktično usvajajo višjo obliko skupinskega (duetnega) plesa, skupinsko koordinacijo in individualno tehnično in umetniško izpovednost. Pri vseh urah pouka je poleg učitelja baleta prisoten tudi korepetitor.

2 SPLOŠNI CILJI

Dijaki pri predmetu klasična poddržka in repertoar:

- pridobivajo, poglobljajo in usvajajo izvajalsko tehniko ter se usposablajo za obvladovanje vseh izraznih značilnosti baleta (plesa);
- razvijajo orientacijo in gibanje v prostoru, pomnjenje ritmičnih vzorcev, razvijajo zavedanje pomembnosti glasbene fraze;
- razvijajo svojo nadarjenost oziroma muzikalne in plesne sposobnosti (koreografsko pomnjenje, koncentracijo, smisel za skladnost, stilne karakteristike, avdio-vizualne predstave, občutenje glasbe, čut za obliko in strukturo itn.);
- dosežajo raven tehničnega znanja in plesne zrelosti, da lahko nadaljujejo izobraževanje ali se vključijo v baletne (plesne) ansamble;
- ob izvajanju del tujih in slovenskih koreografov spoznavajo in z nastopi predstavljajo baletno (plesno) ustvarjalnost širši javnosti;
- se seznanjajo z dosežki baletne (plesne) ustvarjalnosti;
- si razvijajo in medsebojno spodbujajo ustvarjalne sposobnosti;
- osveščajo in razvijajo sposobnost/zmožnost načrtovanja učenja;
- redno spremljajo in presojujejo uspešnost svojega učnega procesa, razvijajo odgovornost za svoje znanje ter ga vzajemno z učiteljem soodgovorno načrtujejo in usmerjajo;

* V tem učnem načrtu uporabljeni izrazi, zapisani v moški slovnični obliki, veljajo za oba spola (dijak za *dijaka* in *dijakinjo*, učitelj za *učitelja* in *učiteljico*).

- odkrivajo, razvijajo in poglobljajo plesne sposobnosti in splošne baletne (plesne) predstave ter utrjujejo doseženo predznanje;
- ob sistematični vadbi razvijajo voljo, disciplino, vztrajnost, doslednost, samostojnost, spoznavajo potrebo po načrtnem delu in neprestanem izpopolnjevanju ter s tem utrjujejo delovne navade in odnos do dela;
- se navajajo na poglobljeno estetsko doživljanje in vrednotenje baletnih (plesnih) del in s tem razvijajo baletni (plesni) okus;
- razumejo in usvojijo zakonitosti baletne (plesne) teorije ter znajo teoretično znanje uporabiti v praksi;
- sodelujejo v projektnem delu ter na različne načine predstavijo svoje izdelke (koreografije, plesne delavnice, maska, kostumografija, odrska igra, video, pisno, grafično, večpredstavno).

3 OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE

OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
Dijaki: <ul style="list-style-type: none"> – dopolnjujejo pri klasičnem baletu pridobljeno znanje; – se seznanjajo s klasičnim baletnim repertoarjem (solističnim, duetnim in skupinskim); – razvijajo tehnični in umetniški odnos do soplesalca/soplesalcev; – praktično vadijo in tako razvijajo tehnično in umetniško vsebino naučenega; – dobivajo vpogled v razne koreografske sloge klasičnega baleta; – razvijajo muzikalnost, fizično moč, orientacijo v 	3.1.1 REPERTOAR
	Izbor najmanj treh variacij iz klasičnih baletov po učiteljevem izboru glede na spol, sposobnosti in znanje dijakov, npr.: <ul style="list-style-type: none"> – Giselle (Perrot – Coralli), Pas de deux (kmečki) iz 1. dejanja – Giselle (Perrot – Coralli), samo variacije iz Pas de deux (kmečki) iz 1. dejanja – Labodje jezero (Petipa – Ivanov), Pas de trois iz 1. dejanja – Labodje jezero (Petipa – Ivanov), samo variacije iz dela Pas de trois iz 1. dejanja – Trnuljčica (Petipa), Plesi vil iz prologa, Florissa – Les Sylphides (Fokin), variacije – Napoli (Bournonville) variacije iz Pas de six – Don Kihot, Variacija Amorja – Polovski plesi (Fokin), ansambelski plesi ipd.
	3.2.1 KLASIČNA PODRŽKA
	<ul style="list-style-type: none"> – Entrée v paru: hoja in pokloni v duetu in prilagoditev plesalcev na gibanje v dvoje – Prijem partnerke za pas: <ul style="list-style-type: none"> ○ relevé iz V. pozicije na obe nogi ali na eno ○ port de bras ○ développé na 90 stopinj v vseh velikih pozah klasičnega baleta ○ tour lent v velikih pozah na 90 stopinj – en obrat ali dva ○ développé - pass�� v vseh velikih pozah na isti nogi ○ obrati iz V. in IV. pozicije en dehors in en dedans – Podr��ka partnerke za obe roki:

<p>prostoru in umetniško svobodo plesnega izraza;</p> <ul style="list-style-type: none"> - razvijajo umetniško vrednotenje (kritičnost) plesa in svoj plesni izraz; - razvijajo samoiniciativnost in ustvarjalnost; - krepijo čut za odgovornost; - skrbijo za dobre medsebojne odnose. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ na mestu v vseh malih in velikih pozah ○ tour lent v pozi attitude, arabesque - Podrška z eno roko v vseh velikih pozah na mestu - Zračna podrška (dvigovanje partnerke) - Mali skoki klasičnega baleta: assemblé, sissonne fermée, cabriole, sissonne ouverte, pas de chat itd. - Etude iz predelane snovi
	<p>3.2.2 REPERTOAR</p> <p>Izbor najmanj treh variacij iz klasičnih baletov po oceni učitelja glede na spol, sposobnosti in znanje dijakov, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Giselle (Perrot – Coralli), Pas de deux, (kmečki) iz 1. dejanja - Giselle (Perrot – Coralli), variacija Giselle iz 1. dejanja variacija Alberta iz 2. dejanja - Labodje jezero (Petipa – Ivanov), Pas de trois iz 1. dejanja - Labodje jezero (Petipa – Ivanov), samo variacije iz Pas de trois iz 1. dejanja - Trnuljčica (Petipa), Plesi vil iz prologa, variacije dragih kamnov, variacija Aurore iz 3. dejanja - Don Kihot, variacija Kitri iz 1. in 3. dejanja, variacija prijateljice iz 3. dejanja - Paquita (Petipa) – variacije - Coppelia (Saint Leon), variacije Swanilde, variacije Franza - Les Sylphides (Fokin), variacije - Napoli (Bournonville) variacije iz Pas de six - Polovski plesi (Fokin), ansambelski plesi ipd.
	<p>3.3.1 KLASIČNA PODRŽKA</p> <p>Parтерна podrška</p> <ul style="list-style-type: none"> - Obrati en dehors in en dedans iz raznih položajev in pozicij: iz poze croisée naprej, arabesque en dehors in en dedans, iz položaja à la seconde na 90 stopinj (partnerja sta obrnjena z obrazom drug proti drugemu) - Tour lent v vseh velikih pozah en dehors in en dedans s prijemom za pas ali obe roki - Développé, grand rond de jambe, développé – passé v poljubno pozo naprej in nazaj s prijemom za pas ali obe roki <p>Zračna podrška</p> <ul style="list-style-type: none"> - Iz poze na rami v poisson - Obrat v zraku v V. poziciji in končati na demi plié s prijemom obeh rok za pas - Assemblé en tournant (let okoli partnerja) - Cabriole – fouetté - Jeté entrelacé - Mali dvig v pozi I. arabesque in spustiti v poisson - Grand jeté en tournant v pozi attitude s prijemom obeh rok za pas - Odlomki duetov iz klasičnega repertoarja
	<p>3.3.2 REPERTOAR</p> <p>Izbor najmanj treh variacij iz klasičnih baletov po oceni učitelja glede na spol, sposobnosti in znanje dijakov, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Giselle (Perrot – Coralli), Pas de deux iz 2. dejanja - Giselle (Perrot – Coralli), Variacije iz 2. dejanja - Labodje jezero (Petipa – Ivanov), Pas de deux iz 3. dejanja - Labodje jezero (Petipa – Ivanov), Variacije iz 3. dejanja

	<ul style="list-style-type: none"> – Trnuljčica (Petipa), Pas de deux iz 3. dejanja – Trnuljčica (Petipa), Variacije iz 3. dejanja – Don Kihot (Petipa), Pas de deux iz 3. dejanja – Don Kihot (Petipa), Variacije iz 2. in 3. dejanja – Gusar (Petipa), Pas de deux iz 3. dejanja – Gusar (Petipa), Variacije iz 3. dejanja – Bajadera (Petipa), variacije – Hrestač (Petipa), variacije – Favново popodne (Nižinski – Lifar) ipd.
--	--

Poleg navedenih za doseganje ciljev lahko uporabljamo tudi druge izbirne vsebine.

4 STANDARDI ZNANJA IN MINIMALNI STANDARDI ZNANJA

Standardi znanja so določeni z obvladovanjem sklopov predpisanih vsebin v posameznih letnikih na področju tehničnega obvladovanja korakov, natančnosti in zanesljivosti izvedbe, prikaza muzikalnosti, vzdržljivosti in koncentracije ter težavnosti programa.

Minimalni standardi znanja so operacionalizirani cilji (količina in kakovost znanja, spretnosti in veščin), ki naj bi jih dijak dosegel in izkazal za pozitivno oceno (zadostno) in so tista kakovost in količina znanja, spretnosti in veščin, ki so nujni za nadaljnje učenje in razvoj pri določenem predmetu. So mejna kategorija obvladovanja korakov, pri čemer sta tehnika in izraznost omejeni in je mogoče ugotoviti težave pri izvedbi korakov in kombinacij. Interpretacija in muzikalna izvedba sta omejeni, plesni program je manj težak, toda za izvedbo še zahteva ustrezno razvito tehniko. Kljub temu dijakova duševna in telesna vzdržljivost ob siceršnjem pomanjkanju zbranosti še zadostujeta za izvedbo programa.

Minimalni standardi znanja so izraženi v izpitnih vsebinah po posameznih letnikih.

Vsebine letnih izpitov v vseh letnikih so:

- variacije;
- etude iz posameznih sklopov klasične podržke.

2. letnik

Na izpitu dijak izvede program iz točke 3.1.1. Dijak tehnično pravilno v skladu s svojimi sposobnostmi izvede izbrano variacijo ali ansambelski ples iz klasičnega repertoarja in ob tem upošteva glasbeno spremljavo.

3. letnik

Na izpitu dijak izvede program iz točk 3.2.1 in 3.2.2. Dijak tehnično pravilno v skladu s sposobnostmi izvede zahtevnejše variacije iz klasičnega repertoarja in etude iz posameznih sklopov klasične podržke ali lažji pas de deux iz klasičnega repertoarja in pri tem upošteva slogovne značilnosti in glasbeno spremljavo programa.

4. letnik

Dijak, ki opravlja maturo iz izbirnega predmeta balet, ne opravlja letnega izpita. V tem primeru dijak konča predmet v 4. letniku z razredno oceno.

Na izpitu dijak izvede program iz točk 3.3.1 in 3.3.2. Dijak tehnično pravilno v skladu s sposobnostmi izvede najzahtevnejše variacije iz klasičnega repertoarja in etude iz posameznih sklopov klasične podržke oziroma pas de deux iz klasičnega repertoarja in pri tem upošteva slogovne značilnosti, muzikalnost in interpretacijo.

5 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Pouk vedno izvajata učitelj repertoarja in korepetitor.

Ker pogosto v razredu ni fantov, je del predmeta klasična podržka neizvedljiv. V tem primeru celotno število ur namenjenimo repertoarju, ki je po gradivu zelo obsežen in brez omejitev – razen po sposobnosti in znanju dijakov.

V prvem letniku je poudarek na utrjevanju znanja, pridobljenega v baletni šoli. Priporočamo, da dijakinja vaje na prstih na začetku še vedno utrjujejo in izvajajo ob drogu in nato na sredini. Dijaki ponavljajo in izpopolnjujejo skoke. V drugem letniku naj dijak usvoji najmanj tri variacije različnih stilov. Za tretji in četrti letnik naj bo pouk duetnega plesa po dve uri na teden. Poudarek pri pouku je predvsem odnos med fantom in dekletom, še posebno se razvijata stilnost in plesni izraz dijaka. Pri pouku klasične podržke in repertoarja ne učimo novih korakov.

Učitelj naj spodbuja dijaka tudi k obisku plesnih, še posebej baletnih prireditev, ki so pomemben vir izkušenj in informacij, ki jih ne more dati sam pouk; dijak tako spoznava bogastvo baletne umetnosti in se srečuje z interpretativnimi dosežki priznanih umetnikov, kar oblikuje njegovo umetniško osebnost; ob tem spoznava zakonitosti poklicnega dela svojega področja tudi s praktičnih, z organizacijskih in drugih vidikov, ki pomembno vplivajo na to dejavnost. Dijakom omogočimo delo s tujimi učitelji in koreografi.

5.1 Preverjanje in ocenjevanje znanja

Pomembno je, da ločimo preverjanje in ocenjevanje. Rezultatov preverjanja ne uporabimo za ocenjevanje.

Preverjanje

Pri preverjanju znanja učitelj redno spremlja dijakov razvoj in napredek, preverja njegovo moč dojetanja, raven znanja in zmožnosti, pa tudi daje dijaku povratne informacije o

njegovem napredovanju. Sprotno razčlenjevanje dijakovih dosežkov znanja in morebitnih pomanjkljivosti lahko ustvarja kar najbolj celovito in realno sliko o napredku in morebitnih zagatah posameznega dijaka, na tem temelju učinkoviteje pripravimo načrt nadaljnjega dela, dajemo jasnejše napotke za učinkovito vadbo oz. učenje.

Preverjati je treba redno in na različne načine, na področjih, kot so navedena.

Učitelj preverja znanje:

- pri vsaki uri pouka;
- na internih in javnih nastopih.

K preverjanju lahko učitelj občasno povabi tudi druge učitelje istega ali sorodnega predmeta, kar bo okrepilo skupinsko delo, izmenjavo izkušenj in usklajevanje meril.

Ocenjevanje

Ocenjujemo tehnično obvladovanje snovi, natančnost in zanesljivost izvedbe, prikaz muzikalnosti ter težavnost programa. Na letnem izpitu določi končno oceno izpitna komisija.

5.2 Medpredmetne povezave

Predmet se tesno povezuje s predmeti balet, sodobne plesne tehnike, stilni plesi, karakterni plesi, zgodovina plesa in klavir.

Balet

Snov se popolnoma navezuje na predelano in usvojeno tehnično vsebino klasičnega baleta in se vzporedno s tem predmetom tudi dopolnjuje in razvija.

Sodobne plesne tehnike

Pri učenju sodobnega repertoarja se snov navezuje na predelano in usvojeno tehnično vsebino sodobnega plesa in se vzporedno s tem predmetom tudi dopolnjuje in razvija.

Stilni plesi

Pri učenju repertoarja in klasične podržke upoštevamo stilno umeščenost variacij, duetov itn.

Karakterni plesi

Pri učenju repertoarja in klasične podržke upoštevamo značilnosti, ki izhajajo iz karakternih plesov.

Zgodovina plesa

Znanje, pridobljeno pri zgodovini plesa, je v pomoč pri razumevanju in interpretaciji repertoarja ali klasične podržke.

Klavir

Glasbeno znanje, pridobljeno pri pouku klavirja, dijaki uporabijo pri izvedbi in interpretaciji repertoarja ali klasične podržke.

Posredno se predmet klasična podržka in repertoar smiselno povezuje z vsemi predmeti umetniške gimnazije.

6 MATERIALNI POGOJI

Pouk poteka v baletni dvorani (priporočljiva minimalna velikost 120 m²), ki mora biti zračna, ogrevana na vsaj 21 °C in zvočno izolirana. Ob standardni opremi (prožna talna konstrukcija s položenim vinilnim baletnim podom, drogovi, ogledalo z zavesami) mora imeti še avdio in video opremo, klavir (ali pianino ali digitalni klavir), klavirski stol, stol, prenosno tablo, ustrezne garderobe in sanitarije.

Skupina šteje do osem dijakov.

7 ZNANJA IZVAJALCEV

Izvajalec	Znanja s področja
Učitelj	- visokošolskega izobraževanja baleta - srednješolskega ali višješolskega izobraževanja baleta po določilih 93. člena ZOFVI
Korepetitor	- visokošolskega izobraževanja klavirja ali jazz klavirja - srednješolskega izobraževanja jazz klavirja po določilih 93. člena ZOFVI